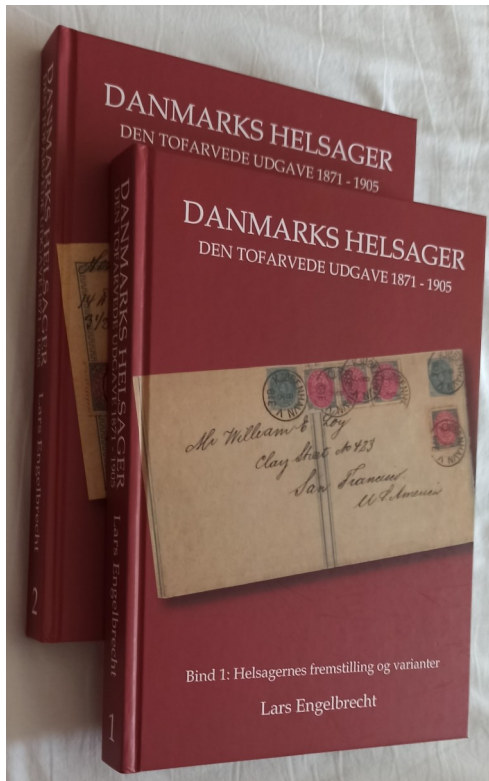

Een meesterwerk.

Danmarks Helsager- Den tofarvede udgave 1871-1905

Ik publiceer regelmatig over aspecten van de Deense postwaardestukken, want die kun je op vele wijzen bestuderen. En regelmatig wissel ik van gedachten met Lars Engelbrecht, erkend expert op het gebied van postwaardestukken. En gewaardeerd publicist op dit gebied.

Toen ik al weer een aantal jaren geleden mijn verzamelingen postwaardestukken

opbouwde, heb ik als voorbereiding onder andere de site van de FIP bezocht. Daar is een powerpointpresentatie te vinden die vertelt, waarmee je rekening moet houden, bij het opzetten van een tentoonstellingsverzameling. Daar valt onder andere te lezen: "As mentioned earlier a postal stationery exhibit should be treated with focus primarily on the postal stationery itself and secondly with the postal historic aspects." Met deze zin in gedachte bouwde ik aan mijn verzamelingen.

En midden in een gedachtewisseling hierover per mail met Lars, publiceert hij zijn boek. Met als ondertitel: 'Naslagwerk om de traditionele aspecten van de tweekleurige postwaardestukken te analyseren, alsmede de posthistorische aspecten van het gebruik ervan.' Hij noemt zelf zijn boek een naslagwerk. En dat is het.

De boeken kunnen dienen als voorbeeld voor hen, die over hun verzamelgebied willen publiceren. De pedagogische en tegelijkertijd strikte structuur van de hoofdstukken van de boeken is een goede voorbeeld hoe men zijn verzameling kan presenteren. Het is zeker niet vanzelfsprekend dat bijna 40 jaar onderzoek eenvoudig en duidelijk worden gedocumenteerd en gepresenteerd, maar Lars doet dat op een uitstekende manier.

Terwijl de tweekleurige postzegels jarenlang uitvoerig in de literatuur zijn beschreven, zijn de tweekleurige postwaardestukken tot dusverre slechts in een paar artikelen beschreven en hebben ze maar een

paar regels gekregen in postwaardestuk-kencatalogi. Nu het op 1 april 2021 150 jaar geleden is, dat het eerste tweekleurige postwaardestuk werd guitgegeven, lijkt het gepast om een boek te publiceren over deze belangrijke Deense uitgave.

Het doel van dit boek is om een naslagwerk te maken dat verzamelaars van de tweekleurige postwaardestukken een complete gids geeft voor de analyse van zowel de traditionele aspecten van de productie van de postwaardestukken en van de varianten, als de posthistorische aspecten van het gebruik van de postwaardestukken, inclusief tarieven, frankeringen, stempels, postale aantekeningen enz. Het boek toont en legt dus alles uit, wat te zien is zowel op het postwaardestuk zelf als in verband met het gebruik ervan. Hierdoor kan de lezer met behulp van het boek alle aspecten bekijken

van alle tweekleurige postwaardestukken.

Daarom is het boek opgedeeld in twee delen. Het eerste deel behandelt de productie en varianten van de postwaardestukken zelf. Het tweede deel behandelt alle posthistorische aspecten, die bekend zijn van tweekleurige postwaardestukken.

Deel 1

Hoofdstuk 1 geeft de definitie van postwaardestukken. Vervolgens wordt achtergrondinformatie gegeven over het ontstaan van postwaardestukken in z'n algemeenheid en over de specifieke achtergrond van de uitgave van de tweekleurige postwaardestukken.

Hoofdstuk 2 beschrijft de individuele kenmerken van elk van de tweekleurige postwaardestukken en bespreekt de invloed van de UPU op het uiterlijk van de tweekleurige postwaardestukken.

Hoofdstuk 3 is een uitgebreid catalogus-overzicht. Eerst wordt een overzicht getoond van de gelijksoortige postwaardestukken en vervolgens worden ze allemaal stuk voor stuk besproken, inclusief de uitgiftedatum, oplage, etc.

Hoofdstuk 4 beschrijft alles wat we tegenwoordig weten over de productie van de tweekleurige postwaardestukken.

Hoofdstuk 5 toont de registratie door de auteur van alle essays (ontwerpen) en proefdrukken die bekend zijn van de tweekleurige postwaardestukken, welke in prive-bezit zijn.

Hoofdstuk 6 is een uitgebreid overzicht van de registratie van alle bekende varianten van de tweekleurige postwaardestukken, gebaseerd op het eigen onderzoek van de auteur.

Hoofdstuk 3

3.1 Brevkort

EB1 - 2 skilling

Officiel udgivelse
1.4.1871

Første levering
EB1a (1 tryk): 29.3.1871
EB1b (2 tryk): 29.4.1874

Sidste levering
EB1a (1 tryk): 7.12.1871
EB1b (2 tryk): 3.6.1874

Efterfølgt af
EB3 - 4 øre - 1.1.1875

Ugyldig
27.1.1891

Påtenkt anvendelse
Lokal takst:
1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling
Trykskatteløst:
1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling

Oplag
EB1a (1 tryk, 1871): 210.180
EB1b (2 tryk, 1874): 52.700
Destrueret: 48.380
Total: 214.500¹

Tidligst registrerede anvendelse
EB1a: 1. tryk: 3.4.1871
EB1b: 2. tryk: 6.6.1874

Katalognummer

Skilling:	EB1
Rangtoms:	1
Michel:	P1
Higgins & Gage:	1

Karton
Tryk 1 er oftest på let brunligt karton, mens tryk 2 er på lyst karton.

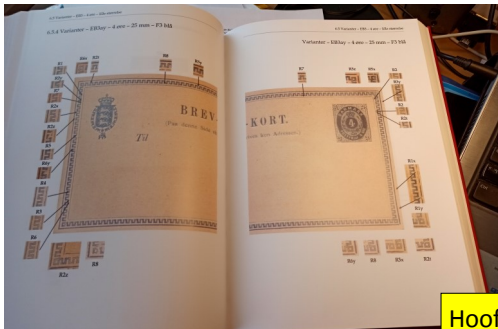
Farvevarianter
EB1 F1: Mørk ultramarin - Tryk 1 (1871)
EB1 F2: Mellemlig ultramarin - Tryk 1 (1871)
EB1 F3: Lys ultramarin - Tryk 2 (1874)

Yderligere information
Varianten i farverne: Se afsnit 4.7.1
Varianten i værdimærket: Se afsnit 6.3
Varianten i ramme og tekst: Se afsnit 6.3.1 og 6.3.2
Trykopstilling: Se afsnit 6.3.3
Registrerede frankeringer: Se afsnit 8.1.1

Pris
2 skilling pr. stk.
2 Rd. for et bundt med 100 stk.

¹ Bruttooplaget af 2 skilling har hidtil været angivet til at være 265.880, men ved senere gennemgang af Postvæsenets protokoller er det samlede bruttooplag 6.000 stk. mindre end tidligere angivet. Dette skyldes en delvis ulæselig håndskrift ved en enkelt aflevering. Det totale antal afleverede kort er således 262.880, hvoraf 48.380 stk. blev destrueret ved overgangen til øre, og det korrekte nettooplag bør herefter opgives til at være 214.500. Læs mere i artiklen *Engelbrecht, L. (2001)*.

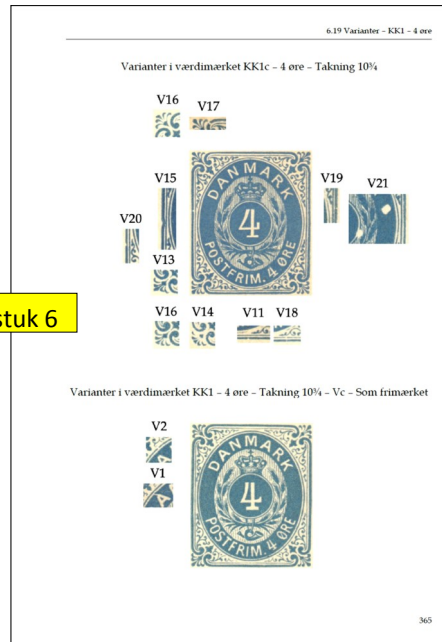
46

Hoofdstuk 6

Deel 2 bespreekt alle posthistorische aspecten die kunnen worden waargenomen met betrekking tot het gebruik van de tweekleurige postwaardestukken. Maar alleen de aspecten die bekend zijn bij de tweekleurige postwaardestukken. Posthistorische aspecten die alleen voorkomen op andere soorten poststukken dan de tweekleurige postwaardestukken, worden dus niet beschreven.

In hoofdstuk 7 staat een overzicht van alle tarieven die bekend zijn van de tweekleurige postwaardestukken, maar dus geen tarieven die alleen bekend zijn op andere soorten zendingen. Naast het tarievenoverzicht staan hier voorbeelden van tweekleurige postwaardestukken die volgens de verschillende tarieven werden verstuurd. Hoofdstuk 8 is de registratie van de schrijver van alle frankeercombinaties met elk van de individuele postwaardestukken, ingedeeld volgens de tarieven die in het vorige hoofdstuk zijn weergegeven. En een hele reeks voorbeelden van deze frankeercombinaties wordt getoond. Hoofdstuk 9 bespreekt alle speciale toepassingen die bekend zijn van tweekleurige postwaardestukken. Ook hier zijn in deze periode andere bijzondere toepassingen bekend voor andere typen zendingen, maar hier worden alleen alle bekende bijzondere

Hoofdstuk 7

toepassingen van de tweekleurige postwaardestukken getoond.

Hoofdstuk 10 toont alle soorten poststempels waarvan bekend is dat ze werden gebruikt op de tweekleurige postwaardestukken. En er wordt verwezen naar aanvullende literatuur waar informatie kan worden gevonden over alle variaties van de stempels en over het vroegste en laatste geregistreerde gebruik. Voor de poststempels die niet in de literatuur worden beschreven (bijvoorbeeld kantoorstempels), bevat het boek overzichten van alle geregistreerde poststempelvariaties.

Hoofdstuk 11 toont alle labels (vignetten) waarvan bekend is dat ze werden gebruikt op de tweekleurige postwaardestukken. Omdat dit een gebied is, dat in de literatuur zeer spaarzaam wordt beschreven,

staan er in dit boek gedetailleerde overzichten van de bekende labels.

Hoofdstuk 12 beschrijft alle verschillende handgeschreven postale aantekeningen die bekend zijn op de tweekleurige postwaardestukken. De betekenis van deze aantekeningen wordt uitgelegd.

Hoofdstuk 13 toont een overzicht van de statistieken van de postdienst voor de periode. Het bevat interessante informatie over de ontwikkeling in het gebruik van de verschillende soorten postwaardestukken.

Achter in het boek staan een aantal overzichten.

- Bijlage 1 geeft een uitgebreid overzicht van de nomenclatuur (terminologie) van het boek.

In bijlage 2 staan de vroegst geregistreerde aanvraagdata voor alle varianten die in hoofdstuk 6 worden getoond.

- Bijlage 3 toont de chronologische volgorde van de verschillende drukken van de eerste tweekleurige postwaardestukken.

- Bijlage 4 is een transcriptie van alle leveringen van tweekleurige postwaardestukken van de drukkerij aan de post.

- Bijlage 5 toont alle postwaardestukken die in de periode van de tweekleurige postwaardestukken werden uitgegeven.

- Bijlage 6 toont alle Deense catalogi van postwaardestukken die in de loop der tijd werden uitgegeven.

- Bijlage 7 is een kruisverwijzing tussen deze verschillende catalogi.

- In bijlage 8 staan de handelsprijzen voor de tweekleurige postwaardestukken.

- Ten slotte bevat bijlage 9 een overzicht van alle verwijzingen naar de tweekleurige postwaardestukken in de officiële mededelingen van de Deense Post. Verder is er

een literatuuroverzicht van alle relevante literatuur over de tweekleurige postwaardestukken. Er wordt doorlopend verwezen in het boek naar deze literatuur, wanneer het kan bijdragen tot meer informatie. Ook wordt verwezen naar de originele bronnen. Hieronder vallen ook de officiële aankondigingen van de Deense Post (in het boek afgekort OM), Udenrigsbrevposttaksten/ tarieven (UBT), Postloven/ postwetten (PL) en Anordning om Benyttelsen af Posterne/ gebruiksvoorschriften (ABP). Dan zijn er nog een aantal registers. Een register van Deense steden en een register van buitenlandse steden, zodat het mogelijk is om zendingen van of naar specifieke steden direct op te zoeken. Vervolgens registers van postwaardestukken en postzegels op basis van hun catalogusnummers, zodat het mogelijk is om direct de pagina's op te zoeken waar het postwaardestuk of de postzegel wordt getoond, welk u interesseert. Ten slotte wordt een algemene index weergegeven.

Het boek is geschreven in een eenvoudige, gemakkelijk te lezen taal. (Ik heb de Deense versie. Wanneer u dit leest is ook de Engelse versie verschenen.) Het formaat is A4, wat het duidelijke voordeel heeft dat illustraties - en er zijn er veel - duidelijk worden weergegeven. De lay-out is ruim van opzet, met veel witte ruimtes om de afbeeldingen.

Men kan zeggen dat dertig jaar postwaardestukken in Denemarken een relatief beperkt verzamelgebied is, maar hieraan is met grote grondigheid gewerkt. En het wordt enorm gedetailleerd beschreven. De boeken zijn zeer gedetailleerd over de postwaardestukken, zoals je mag verwachten, maar je kunt ze ook op verschillende

manieren lezen. Er is veel te vinden voor filatelisten die zich bezig houden met postwaardestukken. Maar ook liefhebbers van postgeschiedenis en traditionele filatelie. (Ik bedoel dan op het gebied van postzegels.) Het boek behandelt de postwaardestukken vanuit een veel breder perspectief, dan de titels suggereert. Lars sluit aan bij de ontwikkeling dat een klasse binnen de filatelie niet op zich zelf staat, maar raakvlakken heeft naar andere klassen. 'Postwaardestukken op zich zonder de postgeschiedenis zijn weinig waardevol.' Een uitspraak die van Lars lijkt te komen. Wat hij door de jaren heen ook heeft gecommuniceerd in zijn lezingen. Zijn boek is in feite een beetje een onderstreping van wat heeft Lars nagestreefd. Een welkome evolutie, waarbij de huidige filatelistische klassen meer en meer met elkaar worden

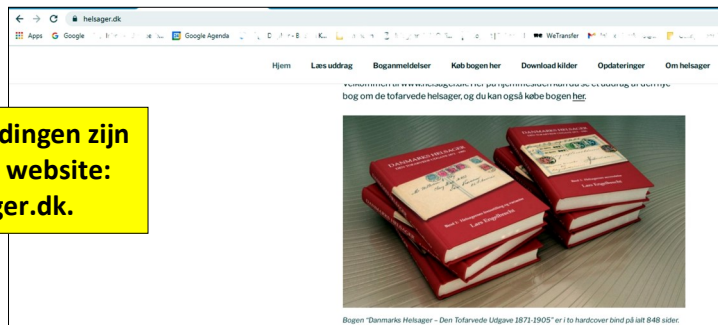
geïntegreerd. Een ontwikkeling die ik verwelkom, omdat het zorgt voor een betere dynamiek en meer variatie in een collectie. Ja, het biedt gewoon interessantere collecties. De boeken vormen in mijn ogen een bevestiging van het feit, dat alle filatelie zijn oorsprong vindt in de postgeschiedenis. Maar dat is een ander verhaal. Een must voor iedere serieuze verzamelaar.

Het is een boek in twee kloeke delen, die samen bijna 5 kilo wegen. (De portokosten waren voor mij bijna gelijk aan de aanschafprijs, maar de aanschafprijs is in mijn ogen erg laag).

Prijs: Dkr. 400, - plus verzendkosten voor twee delen. Bestellen via www.helsager.dk. Uitgegeven in zowel Deens als Engels.

Op bovengenoemde site is veel aanvullende informatie te vinden.

Veel van de afbeeldingen zijn afkomstig van de website: WWW.Helsager.dk.

Bogen "Danmarks Hetsager - Den Tofarvede Udgave 1871-1905" er i to hardcover bind på i alt 848 sider.

